

Porgy Franssen speelt een onweerstaanbare Cyrano

Theater

Cyrano van Edmond Rostand door Theater EA. Regie: Tarkan Kiroglu. Bewerking: Berthe Spoelstra. In: Compagnie-theater, Amsterdam, 10 februari. Daar nog t/m 25/2. Tournee.

Is Cyrano de Bergerac een tragische held of een sukkel omdat hij niet voor zijn liefde uit durft te komen? Hij is de titelheld in Rostand's klassieke drama dat een aantal scènes bevat waarbij geen mens de ogen droog kan houden. Toch mislukt één op de drie pogingen om het stuk nu op te voeren. Vanwege de verzen, maar ook door onmogelijke scènes als vechtpartij en met honderd man, balkonscènes en zelfs een hele veldslag.

De jonge regisseur Tarkan Kiroglu stoort zich daar niet aan. Hij springt schijnbaar moeiteloos over al die barrières heen en ensce-neert het bij zijn eigen gezelschap Theater EA, kortweg als Cyrano. Het aantal personages brengt hij terug tot drie, hij verricht wonderen met licht, schaduwen en suggestie, en kortte de tekst rigoreus in met behoud van een deel van de verzen en het oorspronkelijke verhaal.

Maar hij slaagt vooral dankzij zijn hoofdrolspeler Porgy Franssen. Een voorbeeldige Cyrano, Rad van tong, een vechtersbaas die geen enkel compromis duldt en steeds op zoek is naar de waarheid. Zonder karikaturale neus, maar met een ijzeren kunstreis

die doet vermoeden dat hij in één van zijn gevechten zijn oorspronkelijke voorgevel heeft verloren. Een onoverkomelijk bezwaar in de liefde.

Met zijn hele ziel en zaligheid is hij verknocht aan de mooie Roxane (een stevige rol van Roos Drenth). Hopeloos, want zij heeft haar zinnen gezet op de mooie Christian (Bob Wind). Cyrano geeft deze leeghoofd een stem. Hij schrijft zijn liefdesbrieven en neemt het woord tijdens de beroemde balkonscène zelfs van hem over.

Roxane valt als een blok voor zoveel poëzie en ze realiseert zich dat ze zelfs van hem zou houden als hij lelijk was. En Cyrano zwijgt, zo zeker is hij van haar afwijzing. Hij spreekt pas vlak voor zijn dood.

Een man met panache ofwel allere. Een held die niet anders kan dan hij doet. Nee, hier is het bepaald geen sukkel die zijn mond open had moeten doen. Je voelt zijn onvermijdelijke dilemma haast aan den lijve.

Deze Cyrano is trots, hij heeft zelfspot, brult en vecht, een dichterlijke macht. Zo onweerstaanbaar in wat hij zegt, dat die glimmende metalen neus je allang niet meer stoort. Hij maakt vijanden, maar hij houdt ervan te worden gehaat, het geeft hem energie. Tegelijkertijd is zijn eenzaamheid voelbaar. Hij geeft het toe, hij had zo graag een mooie vrouw aan zijn arm.

Berthe Spoelstra bewerkte de vertaling van Laurens Spoor heel efficiënt. De regie is al even uitge-

kiend. Cyrano's gevecht tegen honderd man wordt gevat in schaduwbeelden. Hoe de titelheld korte metten maakt met huichelarij zien we meteen aan het begin als hij een toneelspeler wegvoert. En op tal van momenten draagt muziek bij aan het dramatische effect.

In een sober toneelbeeld wordt alles ingezet om dit klassieke liefdesverhaal tot zijn recht te laten komen. En dat lukt wonderwel. Dat liefde sterker kan zijn dan verlangen, dat leven in waarheid het wint van elke vorm van hypocrisie, het hele spel van schijn en wezen krijgen we hier opnieuw voor gezet. En we genieten: hoe meedogenlozer Cyrano's spottucht, hoe slaaglijker zijn hart haait.

Marian Buijs